



Saksdokumenter:

KM 16.1/15 Fra høringen om *Regler for bruk av kirkene*

KM 16.2/15 Sammenstilling av gjeldende regelverk og forslag til nytt regelverk

KM 16.3/15 Innstilling 1 *Regler for bruk av kirkene*

Regler for bruk av kirkene

Merknader fra kirkemøtekomité E

Komiteen legger saksorienteringen til grunn med følgende merknader:

1. Komiteen foreslår å sløyfe passusen om anvendelse «så langt de passer» av reglene på bruk av andre rom i kirken, jf. § 3 bokstav c). Komiteen kan ikke se at det er behov for passusen. Av samme grunn foreslår komiteen også å sløyfe siste punktum: «Nærmere regler om dette fastsettes av menighetsrådet».
2. Komiteen har justert definisjonen i § 3d) terminologisk. For å oppnå konsekvens i begrepsbruken i regelverket om kirkebygg, bruk av kirker og om liturgisk inventar og utstyr henter denne definisjonen nå inn termen «lokale til kirkelig bruk» fra sak KM 15/15 *Prinsipper for bruk av kirkebygg*. Betegnelsen «kirkelokaler» er fjernet fra den følgende opplistingen. Med «andre kirker» menes f.eks. privateide kirker. Komiteen har også lagt til en ny definisjon f) som presiserer at «utlån» kan skje både med og uten betaling. Dette får betydning for forståelsen av «utlån» i §§ 7 og 8.
3. Tidligere har man operert med et begrep om «ikke-bruk» av kirker, som omfattet omvisninger og turistbesøk, og bruk av orgelet til øving. Det siste kommer inn under nytt punkt om «kirkemusikk» i §§ 5 og 7, mens det første bør ekspliseres i reglene. Komiteen foreslår derfor å ta inn et nytt bokstavpunkt i §§ 5 og 7 etter pkt. d) som nytt pkt. «e) omvisning og turistbesøk».
4. Komiteen foreslår i §§ 5 og 7 å sløyfe ordet «kirkelige» foran konserter, tilføye «utstillinger» og slå sammen gammelt pkt. e) med pkt. f) til nytt pkt. f) om andre kirkelige og kulturelle arrangementer osv. Det førstnevnte gjenspeiler den faktiske situasjonen i mange menigheter.
5. Prostens bruk av kirken ved prostebesøk kommer inn under § 14 *Biskopens bruk av kirken* sammenholdt med *Tjenesteordning for proster* § 7 b).
6. Andre kirkelig ansattes bruk av kirken enn prest, prost og biskops bruk, ligger etter dagens rettstilstand under menighetsrådets ansvar og virksomhetsområde. Bruken av kirken som kirkemusikerens arbeidsplass («kontor») hører inn under fellestrådets ansvar for forvaltning av kirken etter *kirkeloven* § 18.
7. Det må legges til rette for at sørsamisk menighet og døvemenighetene, og eventuelt andre kategorialmenigheter, kan låne kirker til sine gudstjenester der de ikke har egne

egnede kirker eller lokaler til kirkelig bruk. *Kirkeloven* § 20 første ledd bestemmer entydig at fellestråd ikke kan kreve betaling for slikt utlån til bruk ved disse menighetenes gudstjenester. Om nødvendig kan biskopens fortrinnsrett gjøres gjeldende for å sikre disse menighetene adgang til å avholde gudstjenester i kirker i menighetenes nedslagsfelt.

8. Komiteen viser til Kirkemøtesak 7/05 *Kunsten å være kirke – kirkelig kulturmelding*, som danner en viktig del av bakgrunnen for den foreliggende revisjonen av *Regler for bruk av kirken*. Behovet for mer fleksible regler for midlertidige installasjoner i kirken ved kulturarrangementer er ivaretatt i § 5 tredje ledd og omtalen av «konserter, utstillinger og andre kirkelige og kulturelle arrangementer» i §§ 5 første ledd og 7, bokstav f), er oppfølging av dette. Komiteen foreslår også å ta inn en eksplisitt omtale av utstillinger i dette punktet. Komiteen foreslår å ta inn en bestemmelse om kunst, kunstformer og kunstuttrykk, tilsvarende *Regler for liturgisk inventar og utstyr* § 4 første ledd. Dette er tatt inn som et nytt fjerde ledd i § 4 *Generelle bestemmelser*.

9. Komiteen vil påpeke at det kan være store kostnader forbundet med ulike typer midlertidige installasjoner. Komiteen foreslår derfor å ta inn en bestemmelse om at fellestrådet må gi sin godkjenning dersom de midlertidige installasjoner kan medføre økonomiske konsekvenser for fellestrådet.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet vedtar følgende *Regler for bruk av kirkene*:

Regler for bruk av kirkene

Reglene gjelder for bruk av de vigslede kirkerom utenom de forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger.

Kapittel 1. Almennelige bestemmelser

§ 1. Formål

Kirken er vigslet til bruk for gudstjenester og kirkelige handlinger og skal gjennom sin bruk tjene til Guds ære og menighetens oppbyggelse.

Gjennom forkynnelse av Guds ord, forvaltning av sakramentene og annen kirkelig virksomhet, er kirken det sentrale samlingssted for menighetens gudstjenestlige og religiøse liv.

Formålet er å gi regler for hva kirkene kan brukes til, hvem som kan bruke kirken og hvem som har beslutningsmyndighet til å låne ut kirken.

§ 2. Virkeområde

Reglene gjelder for all bruk av kirkerommet, jf. § 3 bokstav b), når ikke annet er bestemt for forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger i tjenesteordning for menighetsprest, prost eller biskop eller i særskilt unntak fra disse regler eller med

hjemmel i disse regler. Bruk av kirken til gudstjenester og kirkelige handlinger går foran annen bruk etter §§ 5, 7 og 12.

Så langt de passer får reglene også anvendelse på bruk av andre kirker, kapeller, kirkelokaler, forsamlingslokaler og interimskirker, jf. § 3 bokstav d).

Der kirkerommet og tilstøtende rom kan slås sammen til et storrom, gjelder disse reglene når kirkerommet utvides med tilstøtende rom.

§ 3. Definisjoner

I dette regelverket betyr:

- a. Kirke: Kirke eller kapell som er godkjent av Kongen eller departementet, eller som er kirke fra gammelt av, jf. kirke-loven § 17.
- b. Kirkerommet: Den delen av kirkebygningen som utgjør selve kirkerommet med alter, korparti, hovedskip samt eventuelle sideskip og galleri.
- c. Andre rom i kirken: Rom som faller utenfor kirkerommet.
- d. Lokale til kirkelig bruk: Andre kirker, kapeller, forsamlingslokaler og interimskirker: Bygg som er godkjent og innviet til permanent eller midlertidig kirkelig bruk.
- e. Prest: Fast utnevnt eller tilsatt menighetsprest (sokneprest, kapellan eller prost i tjeneste som menighetsprest) samt vikarer for slike prester.
- f. Utlån: dette kan skje både med og uten betaling, jf. § 11 og kirke-loven § 20.

§ 4. Generelle bestemmelser

Kirkens formål er bestemmende for avgjørelser om bruk av kirken, jf. § 1.

Bruken av kirken er underlagt biskopens tilsynsmyndighet.

Kirken med tilbehør skal behandles forsvarlig og med respekt.

Kirken kan ta all kunst, alle kunstformer og alle kunstuttrykk i bruk i kirkerommet med dets liturgiske inventar og utstyr, så sant det tjener det kristne budskap og lar kirkerommets særlige egenart komme til utfoldelse.

Kirken må ikke brukes til politisk møte eller virksomhet.

Kirken må ikke brukes til kommersielle formål.

Kirkerommet kan ikke brukes av ikke-kristne tros- og livssynssamfunn til utøvelse av deres tro eller religion.

Kapittel 2. Menighetsrådets bruk av kirken

§ 5. Bruksformål

Menighetsrådet kan bruke menighetens kirke til

- a) gudstjenester,
- b) oppbyggelige møter,
- c) trosopplæring, diakoni, kirkemusikk,

- d) stillhet, lystenning og bønn,
- e) omvisning og turistbesøk,
- f) konserter, utstillinger og andre kirkelige og kulturelle arrangementer som faller inn under formålet i § 1 og som ikke strider mot § 4 tredje til syvende ledd.

Til slike arrangementer som nevnt i første ledd, kan menighetsrådet invitere til å medvirke også personer som ikke er medlem av Den norske kirke.

Menighetsrådet kan plassere midlertidige installasjoner i kirkerommet i forbindelse med arrangementer nevnt i § 5 første ledd. Dersom dette får økonomiske konsekvenser for fellesrådet, må fellesrådet gi sin godkjenning.

Menighetsrådet kan bruke kirken til avholdelse av egne møter, menighetsmøter og kirkevalg.

§ 6. Klage

Menighetsrådets avgjørelse etter § 5 kan påklages til biskopen. Biskopens avgjørelse av klagen kan ikke påklages.

Klageberettiget er ethvert medlem av menighetsrådet, samt kirkelig ansatte som har soknet som tjenestested (særskilt arbeidsområde).

Klagefristen er tre uker. Fristen løper fra det tidspunktet den klageberettigede har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til avgjørelsen.

Klagen har ikke oppsettende virkning med mindre dette blir bestemt av menighetsrådet eller biskopen.

For øvrig gjelder reglene om klage i forvaltningsloven kapittel VI.

Kapittel 3. Menighetsrådets utlån av kirken

§ 7. Utlån til medlemmer av Den norske kirke

Til medlemmer av Den norske kirke kan menighetsrådet låne ut kirken til

- a) gudstjenester,
- b) oppbyggelige møter,
- c) trosopplæring, diakoni, kirkemusikk,
- d) stillhet, lystenning og bønn,
- e) omvisning og turistbesøk,
- f) konserter, utstillinger, og andre kirkelige og kulturelle arrangementer som faller inn under formålet i § 1 og som ikke strider mot §4 tredje til syvende ledd.

§ 8. Utlån til andre enn medlemmer av Den norske kirke

Menighetsrådet kan låne ut kirken til medlemmer av andre kristne trossamfunn enn Den norske kirke til formål som nevnt i § 7 samt til dåp, vigsel og gravferd som ikke skal forrettes av ordinert prest i Den norske kirke, men av pastor eller prest fra et annet kristent trossamfunn.

Menighetsrådet kan låne ut kirken til andre til formål som nevnt i § 7 bokstav e) og f), dersom det ikke strider mot § 4.

§ 9. Saksbehandling

Menighetsrådets avgjørelser etter §§ 7 og 8 anses som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § Saksbehandlingen skal skje i samsvar med forvaltningsloven kapittel IV og V.

§ 10. Klage og omgjøring

Menighetsrådets vedtak etter §§ 7 og 8 kan påklages til biskopen. Biskopens avgjørelse av klagen kan ikke påklages.

Klageberettiget er, foruten de som har søkt om å få låne kirken, ethvert medlem av menighetsrådet samt andre med rettslig klageinteresse.

Klagefristen er tre uker. Fristen løper fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet frem til den klageberettigede eller han på annen måte har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket.

For øvrig gjelder reglene om klage og omgjøring i forvaltningsloven kapittel VI.

§ 11. Betaling for bruk av kirken

Innenfor de rammer som er satt i kirkeloven § 20 første og annet ledd, kan kirkelig fellestråd kreve betaling for bruk av kirken etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet.

Kapittel 4. Prestens bruk av kirken

§ 12. Menighetsprestens bruk av kirken

I tillegg til forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger kan presten bruke kirkene i de sokn som presten har som tjenestested (særskilt arbeidsområde) til ekstraordinære gudstjenester, foredrag og andre arrangementer som fremmer menighetenes oppbyggelse.

Er det flere fast tilsatte prester i vedkommende menighet, skal de samarbeide om bruksfordelingen. Blir de ikke enige, avgjør biskopen spørsmålet. Menighetsrådet skal uttale seg på forhånd.

Den presten som bruker kirken i medhold av første ledd, kan invitere til å medvirke også personer som ikke er medlem av Den norske kirke, men presten kan ikke låne ut kirken til disse.

§ 13. Tilsyn

Menighetsrådet kan bringe prestens disposisjoner etter § 12 inn for biskopen, jf. § 4 annet ledd.

§ 14. Biskopens bruk av kirken

Biskopen kan selv eller ved annen prest forrette gudstjenester og bruke kirkene i sitt bispedømme på samme måte som menighetsprestene. I slike tilfelle har biskopen fortrinnsrett til bruk av kirken.

Kapittel 5. Forholdet mellom menighetsråd og prest

§ 15. Samarbeid og gjensidig informasjon

Menighetsråd og prest skal samarbeide om bruk av kirken slik at denne best mulig tjener til Guds ære og menighetens oppbyggelse.

Menighetsråd og prest skal på forhånd gi hverandre informasjon om den planlagte bruken av kirken. Informasjonen skal så vidt mulig gis i så god tid at mottaker får mulighet til å innrette seg eller eventuelt komme med innsigelser.

Presten har fortrinnsrett til bruk av kirken til gudstjenester, vigsler og begravelser.

Dersom det oppstår tvil om forholdet mellom henholdsvis prestens bruk og menighetsrådets bruk eller utlån av kirken, avgjør biskopen spørsmålet.

Kapittel 6. Andre generelle regler

§ 16. Generelle plikter for bruker av kirken

Den som bruker kirken, skal sørge for at alt går sømmelig for seg og at kirken med tilbehør behandles forsvarlig og med respekt.

§ 17. Adgang til kirken

Enhver har adgang til de arrangementer som holdes i kirken. En person kan bare bortvises dersom han forstyrrer arrangementet eller krenker kirkens verdighet.

Ved bruk av kirken til vigsler og begravelser kan presten utfra sitt pastorale skjønn i særlige tilfeller bestemme at handlingen skal foregå for lukkede dører.

§ 18. Inngangspenger

Det kan ikke tas betaling for adgang til kirken bortsett fra ved konserter, utstillinger og andre kulturarrangementer, omvisninger og turistbesøk.

Innkreving av inngangspenger bør ikke skje i selve kirkerommet.

Kapittel 7. Ikrafttredelse og oppheving av eldre bestemmelser

§ 19. Ikrafttredelse

Disse reglene trer i kraft straks.

§ 20. Opphevelse av eldre bestemmelser

Med virkning fra ikrafttredelsen, jf. § 19, oppheves de tidligere gjeldende Regler om bruk av kirken av 15. november 1991 med senere endringer.

§ 21. Mindre endringer

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

2. Kirkerådet bes om å utarbeide en justert veiledning til Regler for bruk av kirkene.